

SOSIALURIN

Nr. 47

4. AUGUST 1962

35. ÁRG.

Viðmerkingar

TJÓÐVELDISFLOKK-
URIN OG
MINSTALONIN

MINSTALONIN hefur oft verið ein stríðsspurningur á tingi, tí at byrja við bardust bæði sambandi og folkaflokkurinn móti. Seinni tekst sambandið á glöð, men folkaflokkurinn helt affram við síni harðrenni mótsöðu. Seinni kom so tjóðveldið fram at, og beinau vegin byrjaðu teir við sínum snigalopum móti hesum mikla trygðartiltaki fiskimanna.

14. SEPT. roynir seg við mikla orðabraski um hetta mál; meir um tað er litið og einki eftirlandi, hvat blaðið sigur, skulu vit to kortini triva í stöðu tjóðveldisins í hesum máli, hoast hvussu er flestu fiskimenn hana fullvæð.

Tað veru veruliga eydnast at toga minstalonina upp í 800 kr. men hendi tað logna, at hon longu seinna árið varð málkað niður í 650 kr.

Hetta niðungsverk í minstalonarmálinum framdu tjóðveldismenn, sjálf um flokksins oddmenn vóru valdir at rokja áhugamat fiskimannsins.

Víst komu teir við umberingum; men hesar umberingar duga ikki, tá einki hald er í teimum.

Eftir stendur hin rami veruleiki: Tjóðveldismenn skerdu størsta sosiala framstg fiskimannsins úr 800 kr. og niður í 650 kr.

Landbúnaðurin

Felags maskinstøðir

Norðmenn hava leingi arbeitt fyri eini skipan at frama fyri felags nýtt av maskinabúðum og eru nú komnir ásamt um reglugerð fyri henda landsunfandi felagsskap.

Reglugerðin er í 14 gránum; men vit skulu her bert endurprenta teir av teimum fyri at vísa, hvussu teir skipa sínar maskinstøðir.

§ 1. Felagsskapurin.

..... maskinstøð er stovnað av (teir kemur nevnd á limunum). Limirnir hava solidariska ábyrgd ein fyri allar og allar fyri ein.

tá tað reður um fíggjarligar skyldur.

§ 2. Endamálið.

Endamálið hjá maskinstøðunum er at virka til frama fyri rationalisering av landbúnaðarvirkstrinum hjá limunum. Hetta verður gjørt við felags keypum av maskinabúðum og við samarbeiði í sambandi við nýsluna av felagsins og limanna egnu maskinabúðum og reioðskap; eins og við felags loysn av oðrum uppgávum. Tá tað reður um mekanisering av landbúnaðarvirkstrinum hjá tí einstaka.

veitst tú?

AT í 1961 høvdu fínsku keyp-samtokur 3,1 milliard krónur í umsetningi — ein framgongd upp á 7,6 pr. frá árinum frammanundan, og at av hesum varð framleitt fyri 450 milljónir krónur á eignum verk-smiðjum eins og at 1/3 av soluni í teimum 362 keypsamto-
kunum umfataði landbúnaðar-vörur.

AT talið av traktorum í Fin-land nú er farið upp um 100.000, meðan tað við krigsslok elvans var 6000, og at finnar ikki halda seg hava nóg nógvar traktorar fyri enn talið er komið upp á 150.000.

AT talið av lógarum við føroy-sku skúlarar í 1958 var 174, 1959 183, 1960 201, 1961 212 og í 1962 222.

AT talið av næmingum í føroy-sku skúlanum í 1958 var: 5.469, 1959: 5.671, 1960: 5.806, 1961: 5.995 og í 1962: 6.031.

AT høvdu selginiðirnar í heimi-num er viltfrenandi og hava hetta ætlaða tal av alimume:
Rómversk katólsk 527.800.000
Muhammedanarar 439.200.000
Konfuzianara og taoistar 400.000.000

Hinduanarar 330.000.000
Protestantur 213.000.000

Buddhistar	200.000.000
Gresk katolsk, onnur kristin	130.000.000
Shintistar	50.000.000
Islamittar	12.200.000

Brøv til Sosialin

FERÐA- OG FRAKT/PRISIR

Tað hevur ofta verið trivið í her í blaðnum, at tað er órimligt, at ikki øll innanoyggjagislignin er á landsins hondum, órimligt tí land-sins skip skulu sigla undirskot-ruturnar, men prívatar fyrirkur rokja yvirskotsruturnar.

Hetta er rætt; men sum eg skilji støðuna í lotuni, er ivaless ikki lætt at fáa í lag eina skipan, ið letur alla strandfaragislignina rokja av loytingsins strandfaraskipum.

Eitt annað eru teir ovurhøgu ferðamanna- og fraktprisirir, ið gera tað torført hjá folki at ferðast, og sum taka so nógva burtur av tí, ið sent verður, at ofia er líkt til, at tað ikki loysir seg at øvraða eitt og annað frá små-bygðunum til småbygdin.

Í blaðnum her hevur verið skriv-að um at skipa eitt monopolráð at taka sær av øllum prisasetingum.

Er tað ikki gjørligt at fáa hetta ráðið, so tað eisini kann taka til gjølla kanningar alt ferðamanna-gjolla og fraktlagið, so vit koma niður á eitt rimuligt prislág, ið skapar rúmari møgulekar fyri ferðing og farmasigling?

Bygdarmaður.

eygjað

KHRUSCHEV er ofta orðarík-ur og sigur hugsan sjá burt út, ikki minni tað tað reður um at myna orðini til sínar politisku mótsöðumenn. Nýliga tók hann soleiðis til orða:
»Sovjetsamveldið sær onga or-

sök til at fara í kriggi um Ber-linnmálið. Tað er ikki sett nokur freist at skriva fróðsáttmála við Eysturtysskland. Tann dagur vil koma, tá hilt reyða flaggið verður vundi á stong vesturi í Ameríku, men tað verður ikki vit, ið gera tað, men Ameríku-menn sjálvir ...»

TAD ER VERULEIKI
AT tað í 1949 eydnaðist javnaðar-flokkurinn at vinna meiratala fyri rationalisering av trygging-ini, sum síðan hevur verið tjóð-arstovnur og eigur í dag marg-faldar milljónir krónur, ið annars vildu verið farnar í prívatar-lunnar hjá inn- og útlendskum spekulatum, og somuleiðis er tað veruleiki, at nationalisering-in varð fram undir harðstu mótsöðu frá folkastokkinum.

MARK TWAIN: Sorgin greið ir seg sjálf, men fyri at fáa fulla nýttu av gleðini, má ein hava onkran at lita hana við.

VÆL SVARÐ: Ein fátækur studentur var úti og gekk. Hann var illa klæddur og hevði fleiri hol á frakkanum. Tá kom ein meður til hansara og sigur:
— Fátækraðmið kagar út gjøgnum frakka tín!

— Ja, og býtleikin kagar inn!

UM tú roynir at vinna úrlit skjótt, roynir tú ongadist at rokka tí størsta málinum.

PROFESSARIN skuldi halda fyri lesur um leikk og fornuft og byrjaði við hesum orðum:
— Í dag ætli eg mær at tala um logikk og í morgin vóni eg at koma til fornuft!

Røða P. M. Dam's . . .

skjandi bygging av teim stóru verkjunum er vónandi loystur í samvirkni skilsmáskippini, ið so nevndu »egnsútviklinge».

Eitt stórt flakavirkir er í byg-ging við um 3 mill. lán frá hesi skipan, ið lænir upp til 90 % av kostnaðinum.

Tað er skilsmenn, ið standa fyri »egnsútviklinginik». Teir hava ikki bara í hondum at taka imóti umsóknun og víðgæta teir, men eru monnum og feløgum til handa við góðum ráðum og kunnu í vissum førum skipa fyri kanningum og taksáttarkostnaðarreglurum, um tað skortir umsóknarunum kannleika at gera tilfitt fyrir-leikandi stórarbeiði.

Ein tilik kanning av ser-kønum monnum er ikki bara neyðug fyri tað einstaka virk-ið, men fyri alt landið.

Ein landsætlan, bygd á veru-liga vítan og kanning av skil-smáttum, er ein livstreyt fyri okkara samfelagsliv í komandi døgum, annaðhvørt tala er um privat ella almenn virkir og umseting.

Hetta hevur landsstýrið ver-ið greitt yvir og hevur tí kros-tir í gongd saman við ser og skilsmáttum innanfyri teir ymisku státtimar at gera virk-is- og vinnuligar- eins og aðrar kanningar sum grundarlag undir einari landsætlan fyri einari samrúmandi útbygging av sam-felagnum innanfyri øll oki.

vinnuliga eins og mentunarliga, privat eins og almenn.

Arbeidsmenn

hava við lótingslóg fingið lón-arkor síni bót við 41 oyrum um tíman, samstundis varð teimum tryggjað, at dyrtiðar-stigini hereftir skuldu muna við 1,15 oyru fyri hvørt stigið istaðinfyri í oyra sum higartil.

Kvinnunum

varð samstundis tryggjað til-svarandi lónarbata.

Tænastumonnum og starvs-monnum landsins

eru lønirnar í flestum for-um forðar á hædd við lønirnar hjá tænastumonnum og starvs-monnum niðri.

Sjúkrahúsviðurskiptini.

Tann, ið er komin út á Drottning Alexandrines Hospi-tal og inn á gamla sjúkrahúsið í Klakksvik, og sum minnist, hvussu út av lagi ring sjúkra-húsviðurskiptini vóru á Tvor-oyri, áðrenn nýggja sjúkrahú-sið kom har, kann ikki annað enn kenna tað brenna í ser sum eina heilaga uppgávu at fáa okkara sjúkrahúsviðurskift-i á hædd við tey bestu aðra-staðni.

Hetta hevur verið ein høv-udsuppgáva hjá landsstýrinum.

Vit høvdu fingið eitt nú-timans sjúkrahús á Tvoroyri í staðin fyri tað gamla. Hetta

hendi skjótt aftaná krigslok, og farið varð undir at um-byggja og tilbyggja sjúkrahúsið í Klakksvik.

So var tikið at fáa eitt lands-sjúkrahús í Havn og eitt nú-timans sinnissjúkrahús fyri Føroyar.

Tekningar og kostnaðarsetl-an til hesi hús eru gjørdar.

Prisurin er ovurstórur: 18 mill. landssjúkrahúsið og mill-um 30 og 40 mill. sinnissjúkra-húsið.

Men peningaspurningurin fyri landssjúkrahúsið er greiddur soleiðis, at staturin leggur all-an peningin út undir bygging-ini, og tá liðugt er, verður bytt millum statskassan og lands-kassan. Áttandi verður hvørt at bera helmingin, og landskassin at fáa sín part sum eitt lang-freistað lán frá statinum.

Grundarsteinurin er lagdur fyri landssjúkrahúsið, arbeiddið boðið út og givið føroyska fe-lagnum Lamhauge & Waag-stein at gera. Byggiarbeiðið fer nú fram.

Áttanin er at sinnissjúkra-húsið, sum staturin rindar og rekur, skal verða liðugt sam-stundis sum landssjúkrahúsið, men eru ikki allar skjóðir enda-liga sýftar viðvíkjandi spurning-inum, hvussu nógva av lands-sjúkrahúsinum skal verða fram- til fyrstu atlogu.

Tá ið hesi hús eru bygd, kannu vit av sonnum siga, at vit sjúkrahúsliga eru á hædd við tað besta í Norðanlondum og fremri enn flest lond.

Fíggjarligu kor teirra lærlinga og lesandi

Áður var so, at litið og einki var veitt av stundingi til lesan-andi og lærlingar. Hann, ið ikki hevði ráð og toluliga góðar um stóður, mátti sita heima.

Her er stór broyting hend.

Studningur til avbygda les-andi og lærlingar verður veittur, og hann er oktur stórliga steinastu árin, hoast ein má siga, at enn restar í, at tann lesandi ella lærlingurin kann klára seg við honum.

Næmingar við studentarskú-lar og læraraskúlar fáa nú heilt nýmandi peningaligan stuðul tilsamans frá landskassanum og »Ungdømmens Uddannelses-fond».

Sama er tilfelli við teim for-oyingum, sum lesa niðri.

Alfrat studninginum er møguleiki at fáa rentufritt lesilán, ið ein skal afturgjalda, tá ið lesnaðurin er liðugur.

Tað er stórt sakt, at vit eingi lærlingaheim hava. Men athugi er fyri hesum heimum.

At fáa tilik bygd er ein av fyrstu uppgávunum, ið standa fyri.

Byrjað er við einum skúla-heimi í Havn.

Á lesi- og lerdómsøki er so státt stórliga bót um víður-skiftini.

Vit eru við at rærka okk-um málinum fyri lesnað og leri-dóm, sum er, at tað skulu ikki verða peningapungur foreldr-anna, men evnini, sum eiga at avgera barnsins og unglingsins handa- og andligu dubbing

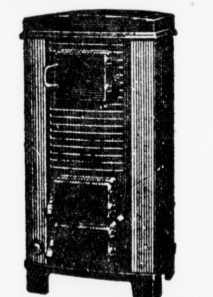
fyrí livið.

Hetta er rættvisast og best yvirfyri tí einstaka, og av-gjort tað hollasta fyri eitt sam-felag, tí nú í okkara maskin-öld er hin kerti og væl mykti heilin og andin neyðug í øllum arbeði, á sjónum sum á landi, um vit skulu kunna standa okkum í kappingini við aðrar tjóðir.

(Framhald).

**Hold fast ved det faste
brændsel - skift til ...**

HESS-O-MATIO
den tænkende køkkenovn...
dobbelt termoautomat
dobbelt brændselshugger

P/E
VALDEMAR LUTZEN